

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2012-10-29
Stockholm

Mål nr
P 3764-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-03-30 i mål nr P 6470-11, se bilaga A

KLAGANDE

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun
444 82 Stenungsund

MOTPART

R C

Ombud: M J

SAKEN

Förhandsbesked för enbostadshus på fastigheten X i Stenungsunds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom, länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2011-10-19 i ärende nr 403-12941-2010, Tekniska myndighetsnämndens i Stenungsunds beslut 2010-05-18 § 72, dnr L 0557/09 och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1033022

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun har yrkat, i första hand, att Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom att meddela positivt förhandsbesked och fastställer länsstyrelsens beslut.

I andra hand har nämnden yrkat att Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom, samt länsstyrelsens och nämndens beslut, och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning.

R C har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun har anfört följande.

Nämnden står fast vid att avloppsfrågan inte kan lösas på ett tillfredsställande sätt på fastigheten.

Det befintliga bostadshuset på fastigheten har enskilt avlopp i form av trekammarbrunn med infiltrationsanläggning av äldre modell. Kommunal va-anläggning finns inte i området och någon sådan utbyggnad kommer inte heller att ske. Inom området finns idag nio fastigheter i en dalgång som är relativt brant. Den planerade avstyckningen består av impedimentmark och utsläppspunkten ligger uppströms fyra vattentäkter. Sökanden har föreslagit att han ska anlägga ett nytt minireningsverk för sitt befintliga hus och det planerade huset med utlopp i en bäck som rinner i en ravin mot de nedströms belägna fastigheterna och vattentäkterna.

Det renade avloppsvattnet från området hamnar slutligen i Vulserödsbäcken, som är ett övergött vattendrag som inte uppfyller god status enligt vattendirektivet. Området är klassat som avloppskänsligt både ur kväve- och fosforsynpunkt enligt avloppsvattendirektivet. Området är mycket känsligt och skyddsvärt ur miljösynpunkt. Målet är därför

att minska utsläppen mot den här typen av vattendrag. Att medge ytterligare bebyggelse med enskilt avlopp innebär en ökning av utsläppen.

Att mark- och miljödomstolen i sin dom föregår miljöbalksprövningen och medger förhandsbesked, med hänvisning till att avlopp går att ordna med ett minireningsverk, ställer sig nämnden undrande till. Val av och tillstånd till avloppsanläggning hanteras separat inom ramen för bestämmelserna i miljöbalken. Nämnden anser att det enligt 2 kap. plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, ska prövas om marken har naturliga förutsättningar att på enkelt sätt ordna avlopp för den planerade tomten. Nämnden bedömer inte att minireningsverk är ett sådant enkelt sätt. Det negativa förhandsbeskedet har meddelats av nämnden efter samråd med kommunens miljö- och hälsoskydds-enhet.

Mark- och miljödomstolen hävdar i domen att sökanden förbättrar sitt befintliga avlopp med minireningsverket. Nämnden menar att det inte kan användas som skäl till att få igenom ett nytt förhandsbesked. Om sökanden har ett avlopp som inte är tillfyllest bör detta åtgärdas.

Vidare är grannarna inte hörda i ärendet eftersom nämnden avslog ansökan om förhandsbesked. Det är viktigt att grannfastigheterna med vattentäkter blir hörda i ärendet. Av utredningen i målet framgår att medgivande till den föreslagna byggnationen saknas från i vart fall ägarna till Y och Z.

Tekniska nämnden har bifogat ett yttrande från H N, ägare av grannfastigheten Y, där H N uppger att han först efter miljödomstolens dom erhållit komplett information om innebörden av R Cs ansökan och att han begär att ansökan om förhandsbesked ska avslås.

R C har anfört följande.

Målet handlar inte om miljöhänsyn utan om nämndens strävan att samordna befintliga enskilda avlopp i Stenungsunds kommun. Ny bebyggelse tillåts i kommunen enbart om sökande fastighetsägare ser till att flera andra fastigheter ansluter sig till en av-

loppsanläggning. Nämnden använder därmed kommunens monopol i plan- och byggfrågor som påtryckningsmedel mot enskilda fastighetsägare för att få dessa att samordna de enskilda avloppen. Om sådan samordning inte sker nekar nämnden uppenbarligen bygglov och förhandsbesked även om anläggningen i sig uppfyller de krav som kan ställas enligt tillämplig lagstiftning för miljö- och hälsoskydd.

Att det går att anordna ett avlopp i området har R C utrett genom att han låtit projektera en modern avloppslösning för ett enskilt avlopp, till vilken även det befintliga huset ska anslutas. Avloppsanläggningen uppfyller väsentligt högre miljö- och hälsoskydds krav än vad som enligt lag kan ställas. Det aktuella minireningsverket kräver inte något tekniskt kunnande av fastighetsägaren. Fastigheten är inte heller belägen i ett särskilt känsligt område.

I mark- och miljödomstolen framkom att nämnden inte ifrågasätter den valda avloppslösningen, utan att denna var fullgod ur miljösynpunkt. Möjligheten att anlägga avloppslösningen ifrågasattes inte heller. Någon annan påverkan på vattentäkter och vattendrag anfördes inte som skäl för beslutet. Nämnden anförde att det inte fanns andra skäl att vägra förhandsbesked än att det krävdes en samordning av avloppen i området.

Nämnden har haft invändningar mot att grannarna till R Cs fastighet inte har hörts i ärendet. R C har på egen hand frågat berörda grannar om förhandsbeskedet och informerat dem om den avloppsanläggning han avser att anlägga. Han har därmed gett grannarna tillfälle att yttra sig över ansökan. Berörda grannar har angett att de inte har några invändningar mot att positivt förhandsbesked lämnas. Samtliga grannar har fått tillfälle att yttra sig och ingen granne har kommit med negativa synpunkter. För det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att grannarna borde ha hörts är därmed denna brist numera läkt. Utformning av och exakt läge för bostadshuset ska dessutom prövas inom ramen för bygglovsprövningen, inom vilken grannarna kommer att höras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det aktuella ärendet har påbörjats före den 2 maj 2011, vilket innebär att den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, ska tillämpas i målet.

Nämnden har avslagit begäran om förhandsbesked på den grunden, som det får uppfattas, att bygglov inte kan beviljas på den avsedda platsen då marken inte är lämpad för nybyggnad av ett enbostadshus med hänsyn till möjligheterna att ordna avloppsfrågan på ett tillfredsställande sätt. Hinder mot att bevilja bygglov skulle alltså föreligga enligt 8 kap. 12 § första stycket 1 i ÄPBL eftersom ett av de krav som uppställs i 2 kap. samma lag inte är uppfyllt. Någon prövning av om övriga förutsättningar för bygglov är uppfyllda har inte skett.

Vidare gäller enligt 8 kap. 34 § ÄPBL att bestämmelserna i bl.a. 19-23 §§ ska tillämpas i fråga om förhandsbesked. 8 kap. 22 § ÄPBL föreskriver att kända sakägare och andra berörda ska underrättas och beredas tillfälle att yttra sig över ansökan, om den sökta åtgärden ska utföras i ett område som inte omfattas av detaljplan och inte är en kompletteringsåtgärd eller en åtgärd som är reglerad i områdesbestämmelser. Som nämnden anfört har sakägarna inte av nämnden beretts tillfälle att yttra sig över R Cs ansökan. Förutsättningar för att nu bevilja det sökta förhandsbeskedet har alltså inte förelegat. Den överklagade domen ska därför ändras.

Mark- och miljööverdomstolen, som delar bedömningen att det inte är helt klarlagt att det av nämnden åberopade skälet utgör hinder mot att meddela bygglov, finner att ärendet ska återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal, Henrik Runeson, referent, och Mikael Hagelroth samt tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander. Domen är enhällig.

Föredragande har varit Olof Ekström.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2012-03-30

Mål nr P 6470-11

meddelad i
Vänerns borg

KLAGANDE

R C

Ombud: M J

MOTPART

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun
444 82 Stenungsund

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2011-10-19 i ärende nr 403-12941-2010, se bilaga 1

SAKEN

Ang. negativt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten X i Stenungsunds kommun

DOMSLUT

1. Med ändring av Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2011-10-19 i ärende nr 403-12941-2010 och med upphävande av Tekniska myndighetsnämndens i Stenungsunds kommun beslut 2010-05-18, § 72, dnr L 0557/09 meddelar mark- och miljödomstolen med stöd av 8 kap 34 § plan- och bygglagen (1987:10) positivt förhandsbesked med innebörd att uppförande av byggnad på fastigheten X, Stenungsunds kommun, med ungefärlig placering enligt karta, se bilaga 2, kan tillåtas.

2. Tillståndet enligt punkten 1 är bindande vid prövning av ansökan om bygglov som görs inom två år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 195236

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00

3. Tillståndet enligt punkten 1 medför inte rätt att påbörja byggnation av den sökta åtgärden.

BAKGRUND

R C ansökte den 11 november 2009 hos Tekniska myndighetsnämnden (nedan nämnden) om förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten X (nedan X). Nämnden avslog i beslut den 18 maj 2010, § 72 dnr: L 0557/09, ansökan om förhandsbesked på den grunden att ansökan strider mot 2 kap 1 och 3 §§ plan- och bygglagen (1987:10), nedan PBL, ”då ansökan inte uppfyller kraven på att vatten och avlopp kan lösas på ett tillfredsställande sätt”.

R C överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Västra Götalands län (nedan länsstyrelsen), som genom det överklagade beslutet avslog överklagandet, se bilaga 1.

Området där X är belägen är inte reglerat genom detaljplan men det finns en översiktsplan från år 2006.

YRKANDEN M.M.

R C har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut och förklarar att den sökta åtgärden ska tillåtas på X. Till stöd härför har han anfört bland annat följande. Tanken är att det aktuella markområdet om ca 3 000 kvm ska styckas av för att på den nya tomten uppföra en byggnad för bostadsändamål. Den nya byggnaden kommer därmed ansluta till befintlig bebyggelse i området. Det redan befintliga bostadshuset på X har enskilt avlopp i form av en trekammarbrunn med infiltrationsanläggning av äldre modell. I området finns inte någon möjlighet att ansluta till kommunalt avloppssystem utan samtliga fastigheter i närområdet har liknande enskilda avlopp. Avsikten är att det nuvarande och det nya bostadshuset på nuvarande X ska anslutas till ett gemensamt enskilt avlopp i form av ett minireningsverk. Det minireningsverk som ska användas (Bio Cleaner BC 12) uppfyller Naturvårdsverkets krav på miljö- och hälsoskydd enligt hög skyddsnivå (NFS 2006:7) och klarar även toppar av fosfor i det reade vattnet.

Därtill ska avloppsvattnet rensas genom efterpolering som renar avloppsvattnet från bakterier till mellan 99-100 procentenheter. Avloppsanläggningen, som är EU-godkänd och CE-certifierad, håller alltså högt ställda reningskrav som innebär att vattenkvalité och övriga värden inte skadas p.g.a. utsläpp av renat avloppsvatten. Nybyggnationen kommer därmed att förses med ett robust och ur miljöhänsyn säkert avloppssystem samtidigt som avloppssituationen för det befintliga bostadshuset på stamfastigheten kommer att förbättras väsentligt från miljösynpunkt. Av översiktsplanen framgår slutligen att nya enstaka bostadshus i aktuellt område kan tillkomma efter lokaliseringsprövning. Markområdet är inte beläget i ett område med särskilt utpekade skyddsintressen eller i närheten av skyddsvärda vattendrag eller vattentäkter. Enskilda brunnar till fastigheter i närområdet är belägna långt ifrån X och åt motsatt håll jämfört med den infiltration vari det renade vattnet skall rinna ut från reningsverket. X är vidare lämplig rent fysiskt för den sökta byggnationen. Sammantaget är det mot bakgrund av det sagda anmärkningsvärt att nämnden inte anser att vatten- och avlopp kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Således finns inte skäl att vägra bebyggelse av ett bostadshus på markområdet med hänvisning till att avloppsfrågan inte lösas på ett tillfredsställande sätt. Efter kontakt med grannar och närboende har det framkommit att Stenungsunds kommun under de senaste två åren har beviljat bygglov och positiva förhandsbesked för ett flertal fastigheter utanför planlagt område i närområdet. Flera av dessa fastigheter ligger betydligt närmare Jörlandaåns eller Anråsåns närområde. Därmed kan det inte vara närheten till känsliga vattentäkter som är utslagsgivande för kommunens bedömning av förevarande tillståndsansökan. Flera fastighetsägare vittnar om att Stenungsunds kommun aktivt verkar för att avloppslösningen ska tillgodoses genom visst reningsverk av tillverkaren Baga, och det är oklart varför. Enligt ovan anförda saknas skäl att avslå ansökan om förhandsbesked.

Nämnden har bestritt ändring av det överklagade beslutet och till stöd härför anfört bland annat följande. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten är remissinstans för nämnden vid frågor om förhandsbesked. Positivt förhandsbesked avstyrktes i detta fall p.g.a. att det finns vattentäkter nedströms den föreslagna platsen för avloppet. Det behövs en samordning av vatten- och avloppsfrågorna i området innan ytterligare

bebyggelse kan släppas fram. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har inte prövat typen av avloppsrening i förhandsbeskedet. Härvid prövas endast om det är en lämplig lokalisering eller inte. De fastigheter som omnämnts av klaganden, och som fått bygglov och positiva förhandsbesked, är fastigheter som samordnat sin avloppsrening. I dessa fall har det inte heller funnits dricksvattentäkter nedströms den förslagna placeringen av avloppet. Tillstånd har lämnats till diverse olika modeller av enskilda avlopp. Baga Easy är en typ av rening med förfällning kombinerad med en markbaserad rening typ markbädd. Efter genomgång av de tillstånd som lämnats från 2010 till nu så är det ett flertal olika typer som beviljats och inte bara Baga. - Nämnden ser helst en samordning av avloppsfrågan mellan de nio andra fastigheterna i närområdet och X för godkännande i avloppshänseende av nybyggnation på X enligt ansökan. Nämnden har ingen annan anmärkning i förhandsbeskedshänseende mot den önskade byggnationen än just avloppsfrågan. Den presenterade lösningen på avloppsfrågan kan innebära risk för olägenhet för människor enligt 9 kap 3 § miljöbalken jämfört med 2 kap 3 § PBL.

DOMSKÄL

Det är klarlagt att nämnden inte har haft någon annan invändning mot det önskade positiva förhandsbeskedet än just den redovisade avslagsgrunden, dvs avloppsfrågan.

I målet är ostridigt att det minireningsverk R C önskar installera för att lösa avloppsfrågan för befintligt bostadshus på X och för den önskade nybyggnationen på X är en fullgod teknisk lösning på avloppsfrågan och nämnden har inte heller ifrågasatt de tekniska data för reningsverket som R C presenterat i överklagandeskriften (aktbil 2 sid 4-5). Härtill kommer att en installation av reningsverket på X dessutom skulle förbättra fastighetens avloppssituation i miljöhänseende eftersom den önskade lösningen även skulle betjäna den befintliga bostadsbyggnaden på X som idag, liksom övriga fastigheter i närområdet, har ett ålderdomligt avloppssystem med trekammarbrunn och infiltrationsbädd. Infiltration från det nya önskade reningsverket ligger

dessutom, till skillnad från den nuvarande infiltrationsbädden, i en riktning bort från de närmaste grannfastigheternas brunnar (se bilaga 2).

Eftersom den önskade lösningen av avloppsfrågan för planerad nybyggnation på X alltså är fullgod från miljösynpunkt och då annat hinder för meddelande av positivt förhandsbesked för byggnationen på önskad plats inte finns kan det inte krävas av R C att han dessutom underlättar framtida kommunal planering - i betydelsen inte framtvingar sådan innan kommunen är redo härför - genom att ta ett sådant samhällsansvar för samordning av avloppsfrågan (närmast träffande av avtal med upp till nio andra fastighetsägare i grannskapet om en gemensam lösning av avloppsfrågan) som nämnden synes ha krävt för att meddela positivt förhandsbesked.

På grund av det anförda skall önskat positivt förhandsbesked meddelas i enlighet med vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (DV 427)

Överklagande skall ha inkommit till mark- och miljödomstolen senast den 20 april 2012 men vara ställt till Mark- och miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd krävs.

Ulf Klerfalk
rådman

Rolf Dalbert
tekniskt råd

Målet har handlagts av beredningsjuristen Martina Andersson.